

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

SEIMO KONTROLIERIAUS INICIATYVA ATLIKTO TYRIMO DĖL ALYTAUS PATAISOS NAMŲ PAREIGŪNŲ VEIKSMŲ / NEVEIKIMO TAIKANT LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO 14 STRAIPSNIO 4 DALIES NUOSTATAS PAŽYMA

2018-09-24 Nr. 4D-2018/1-1187

Vilnius

TYRIMO PAGRINDAS

1. Tyrimas pradėtas Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus Augustino Normanto 2018 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. 4D-2018/1-1187.

1.1. *Tyrimo tikslas.* Nustatyti, ar Alytaus pataisos namuose (toliau vadinama ir – PN) laikomasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 4 dalies nuostatų, kuriose draudžiama perduoti skundą nagrinėti pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami.

1.2. *Tyrimo pagrindas.* Pagrindas pradėti tyrimą savo iniciatyva yra Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 13 straipsnio 3 dalis, kurioje nustatyta, kad, jeigu skundas yra gautas žodžiu, telefonu arba Seimo kontrolierius nustatė pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeistų žmogaus teisių ir laisvių požymių iš visuomenės informavimo priemonių bei iš kitų šaltinių, Seimo kontrolierius gali pradėti tyrimą savo iniciatyva.

Tyrimą savo iniciatyva Seimo kontrolierius pradeda atsižvelgęs į Alytaus PN 2018-08-23 rašte Nr. 363-1245 nurodytą įstaigos poziciją, jog atsakymų į skundą dėl pareigūno veiksmų projektus gali rengti ir kiti įstaigos darbuotojai, t. y., ir pats skundžiamas darbuotojas.

1.3. *Tyrimo objektas.* Alytaus PN administracijos pareigūnų veiksmai (neveikimas), nagrinėjant A (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą, pateiktą Seimo kontrolieriaus tarpininkavimo raštu, nes Seimo kontrolieriui kyla pagrįstų abejonių, jog Alytaus PN nesilaikoma Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 4 dalies nuostatų, kuriose draudžiama perduoti skundą nagrinėti pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

2. Seimo kontrolierius 2018-08-01 tarpininkavimo raštu Nr. 4D-2018/1-961/3D-2117 kreipėsi į Kalėjų departamentą prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – KD) prašydamas, kad pagal kompetenciją paaiškintų: „[...] dėl kokių priežasčių į Pareiškėjo skundus, teikiamus Alytaus PN direktoriui, atsakinėja pareigūnas, kurio veiksmus (neveikimą) Pareiškėjas ir skundžia Alytaus PN direktoriui.“

2.1. Seimo kontrolierius 2018 m. rugpjūčio 13 d. gavo 2018 m. rugpjūčio 10 d. KD raštą Nr. 2S-2580 „Dėl skundo persiuntimo“. Šiame rašte nurodoma, jog KD šį skundą persiunčia Alytaus PN nagrinėti pagal kompetenciją ir prašo apie skundo nagrinėjimo rezultatus informuoti Pareiškėją bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus pateiktus klausimus.

2.2. Seimo kontrolierius 2018 m. rugpjūčio 30 d. gavo 2018 m. rugpjūčio 23 d. Alytaus PN

rašta Nr. 363-1245 „Dėl skundo“. Šiame rašte nurodoma: „[...] atsakymus į nuteistųjų skundus, prašymus ar pareiškimus pasirašo įstaigos direktorius. Atsakymų projektus gali rengti ir kiti įstaigos darbuotojai [...]“.

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

3. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAI):

3 *straipsnis* „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) *nepiktnaudžiavimo valdžia*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 6) *efektyvumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis; [...] 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. [...]“;

14 *straipsnis* „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „[...] 4. Draudžiama persiųsti skundą nagrinėti viešojo administravimo subjektui, jo administracijos padaliniiui arba perduoti nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui ar darbuotojui, kurių veiksmai yra skundžiami. [...]“.

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

4. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

Tyrimo išvados

5. Nagrinėdama pareiškėjų skundus pataisos įstaiga, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs

viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs.

VAĮ 14 straipsnio 4 dalyje imperatyviai nurodyta, jog draudžiama perduoti nagrinėti skundą pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami.

Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad, nagrinėjant Pareiškėjo skundą po Seimo kontrolieriaus tarpininkavimo rašto, kuriame buvo prašoma paaiškinti, dėl kokių priežasčių atsakymus į šio asmens skundus, teikiamus Alytaus PN direktoriui, rengia pareigūnas, kurio veiksmus (neveikimą) Pareiškėjas ir skundžia Alytaus PN direktoriui. 2018-08-30 buvo gautas Alytaus PN (2018-08-23 raštas Nr. 363-1245) atsakymas, kuriame teigiama, kad „[...] atsakymų projektus gali rengti ir kiti įstaigos darbuotojai [...]“. Atsižvelgiant į tai, Seimo kontrolieriui kyla pagrįstų abejonų, jog Alytaus PN yra nesilaikoma VAĮ 14 straipsnio 4 dalies nuostatų, kurios imperatyviai draudžia perduoti nagrinėti skundą pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami.

Pažymėtina, jog, pažeidus VAĮ 14 straipsnio 4 dalyje nurodytą draudimą, kai skundą nagrinėti perduodama pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami, taip pat yra pažeidžiamas ir VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtinto objektyvumo principas, nes skundą nagrinėja tas pats pareigūnas, kurio veiksmai buvo skundžiami, ir tai lemia pareigūno galimą šališkumą priimant sprendimą ir panaikinant galimybę objektyviai ištirti ginčytiną situaciją. Atsižvelgiant į tai, Alytaus PN administracija, pavesdama skundą nagrinėti tam pačiam pareigūnui, kurio veiksmai yra (buvo) skundžiami, savo veiksmais (neveikimu) pažeidžia (pažeidė) VAĮ 14 straipsnio 4 dalyje nustatytą draudimą bei objektyvumo principą.

6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Seimo kontrolieriaus tyrimas dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų / neveikimo, tiriant A skundą, kai nebuvo laikomasi VAĮ 14 straipsnio 4 dalies nuostatų reikalavimų, yra pagrįstas.

Alytaus PN direktoriui rekomenduotina tiriant Pareiškėjų skundus laikytis VAĮ 14 straipsnio 4 dalyje numatytos imperatyvios nuostatos bei imtis priemonių, kad, nagrinėjant asmenų skundus, nebūtų pažeidžiama įstatymo nuostata, draudžianti perduoti skundą nagrinėti pareigūnui, kurio veiksmai yra skundžiami.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

7. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia savo iniciatyva pradėti tyrimą dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų / neveikimo, tiriant A skundą ir nesilaikant VAĮ 14 straipsnio 4 dalies nuostatų, pripažinti atliktu pagrįstai.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

8. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Alytaus PN direktoriui rekomenduoja imtis priemonių, kad tiriant Pareiškėjų skundus būtų laikomasi VAĮ 14 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos nuostatos.

9. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**